

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย การพัฒนาในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ได้กำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสมในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2555 : 30-31)

การเรียนรู้ภาษาของเด็กนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เด็กจะเรียนรู้ภาษาได้เร็วเกิดจากกระบวนการคิดตามลำดับขั้นจากปฏิกริยาการตอบสนอง โดยกระบวนการเริ่มเรียนอย่างไม่มีกฎเกณฑ์ รู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ และบุคคลใกล้ชิดตัวในลักษณะที่เลียนแบบ และจากการปฏิบัติแบบลองผิดลองถูก และเมื่อได้รับแรงเสริมประกอบเข้าด้วยกัน เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ภาษา เป็นการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาได้ดียิ่งขึ้น โดยองค์ประกอบความพร้อมในการเรียนภาษานั้น ประกอบไปด้วยความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมไปถึงอายุ เพศ และประสบการณ์ทางภาษา นอกจากนั้นเด็กจะต้องมีความสนใจที่จะเรียนรู้ มีแรงจูงใจ รู้จักทิศทาง มีความสามารถด้านการฟังและการรับรู้ทางสายตา องค์ประกอบเหล่านี้นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก และการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นรากฐานในการเตรียมความพร้อม เป็นช่วงเวลาทองของชีวิตและพื้นฐานสำหรับวัยต่อไป ช่วงอายุของเด็กปฐมวัย คือ อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี ซึ่งมีความสำคัญมาก

ช่วงวัยที่เด็กเรียนรู้ได้สูงสุดคือช่วง 0-3 ปี และช่วงรองลงมาคือ 3-6 ปี ซึ่งเป็นวัยแห่งการเริ่มต้นที่จะเรียนรู้จดจำสิ่งต่าง ๆ (สุภวรรณ ฤทธิคุปต์, 2550 : 24)

ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก เราจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ด้านการอ่าน ซึ่งการพัฒนาการอ่านของเด็กสามารถทำได้ตลอดเวลา เด็กที่มีโอกาสหรือเห็นตัวหนังสือมากย่อมมีโอกาสพัฒนาการอ่านได้รวดเร็ว (นภเนตร ธรรมบวร, 2549 : 21) การปลูกฝังเด็กให้มีความรู้สึกที่ดีต่อหนังสือและการอ่าน โดยให้เด็กมีโอกาสเลือกหนังสืออ่านเองเพื่อให้เกิดความสนใจในการอ่าน ซึ่งจะเป็นการค่อยๆซึมซับการอ่านอย่างเป็นธรรมชาติ และการอ่านค่อยๆปรากฏออกมาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในแง่พฤติกรรม การอ่าน การหยิบจับหนังสือ การใช้สายตาจากซ้ายไปขวา การมองแล้วบรรยายภาพตามจินตนาการ ดังนั้นควรเริ่มต้นปลูกฝังการอ่าน โดยพยายามทำให้บรรยากาศเป็นทางบวก เพราะการอ่านเป็นการเพิ่มภาษาให้กับเด็กได้มาก ซึ่งถ้าได้กระทำเป็นเวลาต่อเนื่องกันเด็กจะติดเป็นนิสัยเป็นกิจวัตรประจำวัน (ทิพากร บุญกุลศรีรุ่ง, 2548 : 13)

แม้ว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มีทักษะการอ่านเป็นสิ่งทำได้ยาก เพราะเด็กต้องจำคำต้องออกเสียงสะกดคำ ซึ่งเกินความสามารถของเด็ก แต่สิ่งที่เด็กปฐมวัยทำได้คือ การสร้างความรักในการอ่าน ไม่จำเป็นต้องอ่านได้ เพียงแต่รักที่จะอ่านและรักหนังสือเป็นการเพียงพอแล้วสำหรับเด็กปฐมวัย แต่การสร้างรากฐานนิสัยรักการอ่านแก่เด็กปฐมวัยเป็นงานของผู้ปกครองที่สำคัญมากกว่าการทำให้เด็กรักการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านได้นั้นพ่อแม่เป็นครูคนแรกที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551 : 19)

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นการกระทำเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนถึงระดับการอ่านเป็นและอ่านจนเป็นนิสัย ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้ ระวังใจให้เกิดความอยากอ่านหนังสือจงใจ ให้เกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน เพื่อจะได้รู้เรื่องราวอันน่ารู้ น่าสนุกกระตุ้นแนะนำ ให้อยากรู้อยากเห็น เรื่องราวต่างๆ ที่มีอยู่ในหนังสือมากมายหลายอย่าง อยากรอดูให้รู้รอบและรู้สึกซึ่ง เปิดความคิดให้กว้าง เมื่ออ่านเรื่องหนึ่งแล้วก็อยากอ่านอีกเรื่องหนึ่งต่อไป มีความรู้สึกว่าการอ่านเป็นกิจกรรมประจำวันที่จะขาดเสียมิได้สร้างบรรยากาศการอ่าน ขึ้นในบ้าน ในโรงเรียน และในสังคม นอกจากกิจกรรมจะระวังใจ จูงใจให้อ่าน และกระตุ้นให้เกิดความคิดให้กว้าง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2555 : 7)

กิจกรรมการอ่านร่วมกัน (shared reading) นับว่าเป็นเทคนิคการอ่านหนังสือประเภทหนึ่ง เป็นกิจกรรมที่ครูอ่านไปพร้อมกับเด็ก ดังนั้นหนังสือที่ใช้จึงมักเป็นหนังสือเล่มใหญ่ (big book) ซึ่งครูจะต้องคัดเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก โดยมีขั้นตอนในการอ่านร่วมกัน ซึ่งครูแนะนำการอ่านในกลุ่มใหญ่ ใช้หนังสือเล่มใหญ่เห็นชัดเจนทั่วกัน ครูกับเด็กๆ ได้อภิปราย

ซักถาม สนทนาถึงเรื่องราวที่ได้อ่านร่วมกัน มีการคาดเดาเนื้อหาล่วงหน้า ในระหว่างการทำกิจกรรม การอ่านร่วมกัน เด็กจะมุ่งความสนใจไปยังรูปภาพก่อน แล้วฟังเนื้อเรื่องเพื่อคาดคะเน ค้นหาความหมาย การอ่านคำที่คุ้นเคย การรู้จักคำศัพท์ การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ และสามารถรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันได้ (นิตยา ประพฤติกิจ, 2551 : 4)

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างมาก และควรจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยโดยเฉพาะ การจัดกิจกรรม การอ่านหนังสือเล่มใหญ่ร่วมกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้กิจกรรมการอ่าน ร่วมกันที่มีต่อความสามารถทางการอ่านคำศัพท์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 เพื่อเป็นข้อมูลและ แนวทางสำหรับครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนา ความสามารถด้านการอ่านของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านคำศัพท์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการอ่านร่วมกัน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านคำศัพท์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 หลังการใช้ กิจกรรมการอ่านร่วมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถด้านการอ่านคำศัพท์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ก่อนและหลังการทดลอง จะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ความสามารถด้านการอ่านคำศัพท์หลังการทดลองของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ระหว่าง เพศชายและหญิงจะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 25 คน ของโรงเรียนบ้านหนองโรง ตำบลเขากระปุก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 อายุระหว่าง 5-6 ปีจำนวน 20 คน แยกออกเป็นเพศชาย 10 คน เพศหญิง 10 คน ของโรงเรียนบ้านหนองโรง ตำบลเขากระปุก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ซึ่งได้จากการแยกเพศแล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการอ่านร่วมกันสำหรับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ของโรงเรียนบ้านหนองโรง และเพศของเด็ก
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถด้านการอ่านคำศัพท์ ประกอบด้วย การอ่านคำที่คุ้นเคย การรู้จักคำศัพท์ การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ และการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน
4. ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง การวิจัยในครั้งนี้ใช้เวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ ๆ ละ 5 ครั้ง ๆ ละ 20 นาที ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กิจกรรมการอ่านร่วมกันสำหรับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความแม่นยำตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพราะได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว
2. แบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านคำศัพท์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความแม่นยำตรงตามเนื้อหาและมีความเชื่อมั่น (Reliability) เพราะได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติแล้ว
3. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 20 คน แยกออกเป็นเพศชาย 10 คน และเพศหญิงจำนวน 10 คน ของโรงเรียนบ้านหนองโรง ตำบลเขากระปุก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 สามารถใช้เป็นตัวแทนเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ทั่วไปได้เพราะได้ผ่านการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แล้ว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความสามารถด้านการอ่าน** หมายถึง ความสามารถหรือทักษะในการอ่านของเด็กปฐมวัยจากการทดสอบด้วยแบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านคำศัพท์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1 **การอ่านคำที่คุ้นเคย** หมายถึง การที่เด็กอ่านออกเสียงคำที่เคยพบเห็น จากเรื่อง ที่อ่าน ได้ถูกต้อง

1.2 **การรู้จักคำศัพท์** หมายถึง การที่เด็กเข้าใจความหมายของคำศัพท์ว่าหมายถึงอะไร และบอกความหมายของคำที่อ่านได้

1.3 **การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน** หมายถึง การที่เด็กอาศัยภาพเป็นเครื่องชี้แนะเพื่อคาดเดาความหมายของคำ

1.4 **การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์** หมายถึง การที่เด็กชี้และบอกคำศัพท์ ที่เหมือนกัน ซึ่งอยู่ในหน้าเดียวกันได้

1.5 **การรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน** หมายถึง การที่เด็กชี้และบอกคำสองคำที่มีอักษรตัวแรกของคำเป็นตัวอักษรเดียวกัน

2. **กิจกรรมการอ่านร่วมกัน** หมายถึง การจัดประสบการณ์การอ่านจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก โดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ที่เน้นให้เด็กได้เห็นรูปภาพพร้อมกับตัวหนังสือ ซึ่งใช้เทคนิคการอ่านร่วมกันดังต่อไปนี้ (นิตยา ประพศุทธิกิจ, 2551 : 17-21, 2557 : 11-16)

2.1 **อภิปรายเกี่ยวกับหนังสือ** ครูกระตุ้นด้วยการอภิปรายหรือสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่จะอ่านและความคิดรวบยอด อ่านชื่อเรื่องและชื่อผู้แต่งเรื่อง พร้อมกับอธิบายสั้นๆ เกี่ยวกับความหมายของชื่อเรื่อง และชื่อผู้แต่ง ชักถามเด็กให้เด็กคิดว่าชื่อเรื่องแบบนี้จะมีเนื้อหาอย่างไร

2.2 **การชี้คำขณะอ่าน** หมายถึง การที่ครูอ่านไปชี้ตัวหนังสือไปเพื่อกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการมองและได้ยินเสียงที่ครูอ่านตัวหนังสือ เพื่อให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ของเสียงกับตัวอักษร คำ และรูปภาพที่ปรากฏในเรื่องที่อ่าน โดยการอ่านจากซ้ายไปขวาตามลำดับเสมอ

2.3 **อ่านตามครู** หมายถึง เป็นการอ่านออกเสียงตามครูที่เลววรรคตอน

2.4 **อ่านไปพร้อมๆกับครู** หมายถึง การอ่านไปพร้อมๆ กันระหว่างครูกับเด็ก

2.5 **อ่านแบบต่อเติมคำ** หมายถึง ครูอ่านเนื้อเรื่อง เมื่อถึงตอนที่สำคัญแล้วหยุดเพื่อให้เด็กอ่านต่อเติมคำที่มีความหมายลงในช่องว่าง พร้อมกับสนทนาเกี่ยวกับคำที่ได้เติม

2.6 **ให้ทายเรื่องที่จะเกิดขึ้นต่อไป** หมายถึง เมื่อครูอ่านถึงบางตอนที่เหมาะสม ครูอาจให้เด็กทายว่าจะอะไรที่เกิดขึ้น

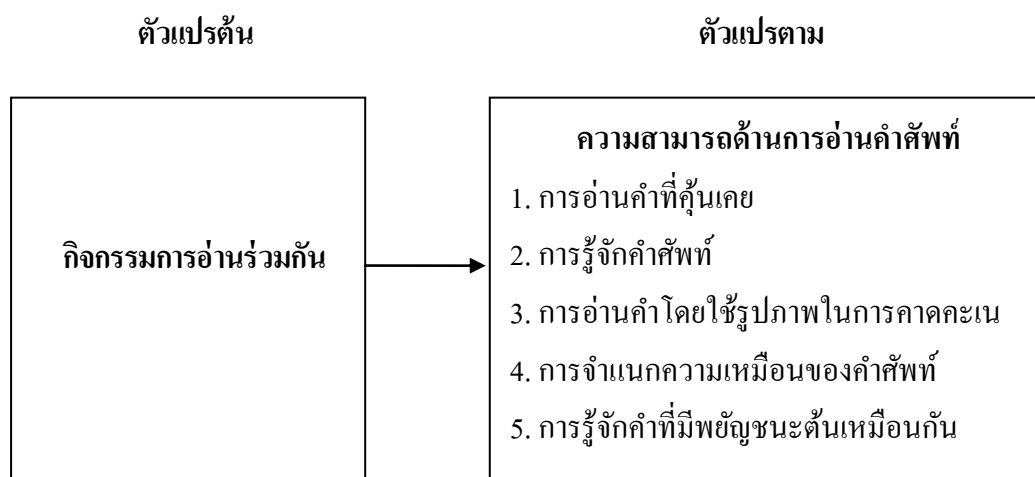
2.7 การปิดคำด้วยกระดาศ หมายถึง การปิดคำด้วยกระดาศแล้วเลื่อนให้เห็นตัวอักษร เพื่อเน้นให้เด็กมองตัวอักษรในคำ หรือการทายคำที่ถูกปิด

2.8 ให้เด็กแสดงท่าทาง หมายถึง ครูอ่านนิทาน เป็นจังหวะ เพื่อให้เด็กได้แสดงท่าทางไปตามจังหวะและตามความหมายของคำในเนื้อเรื่อง

3. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชายหญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 20 คน ของ โรงเรียนบ้านหนองโรง ตำบลเขากระปุก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมการอ่านร่วมกันที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านคำศัพท์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน ตามแนวคิดของนิตยา ประพุดติกิจ (2551 :17-21, 2557 : 11-16); วรรณาท รักสกุลไทย (2551 : 22-23); วรรณิ์ โสสมประยูร (2553 : 7-9) และมัชฌิมา สืบพงษ์ (2551 : 16-17) ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้กิจกรรมการอ่านร่วมกันที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยของครูและผู้ปกครองต่อไป
2. เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้รับการพัฒนาด้านคำศัพท์มากขึ้นหลังจากการทดลอง
3. สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้บริหาร ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในการส่งเสริมความสามารถทางการอ่านของเด็กปฐมวัย ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป